

JW

1

JW

jiriw

kitabunin in bè kunnafoni di aw ma

jiriw de kan :

- sumankisè lafalen
- falenfènw sun
- diliw
- jirifuraw
- jirifeerew

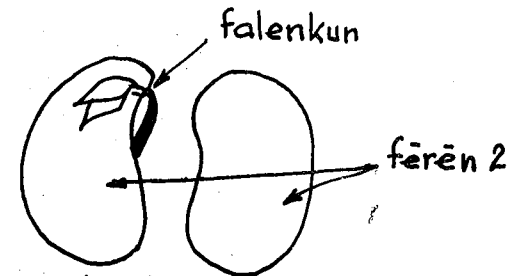
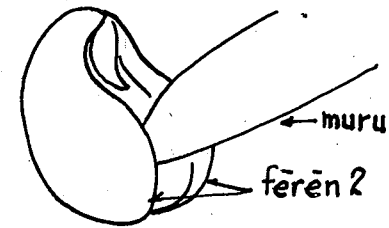
SUMANKISE LAFALAN

n'i b'a fè ka jiri bange cogo dòn i bè se ka kòròbòli dò kè.
i bè a jiri kisè lafalen
a bè fò ko sumankisè falenna n'a dill (wallima a ju) bòra.

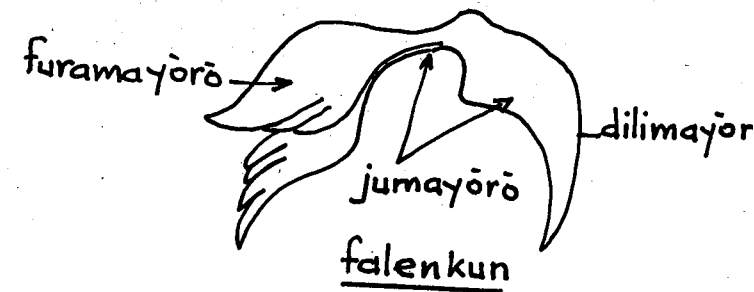
shō kisē farantan
cēcitō

shō kisē farama

shō kisē cēciler.

1. sumankisē cogoya

bròbòlì :

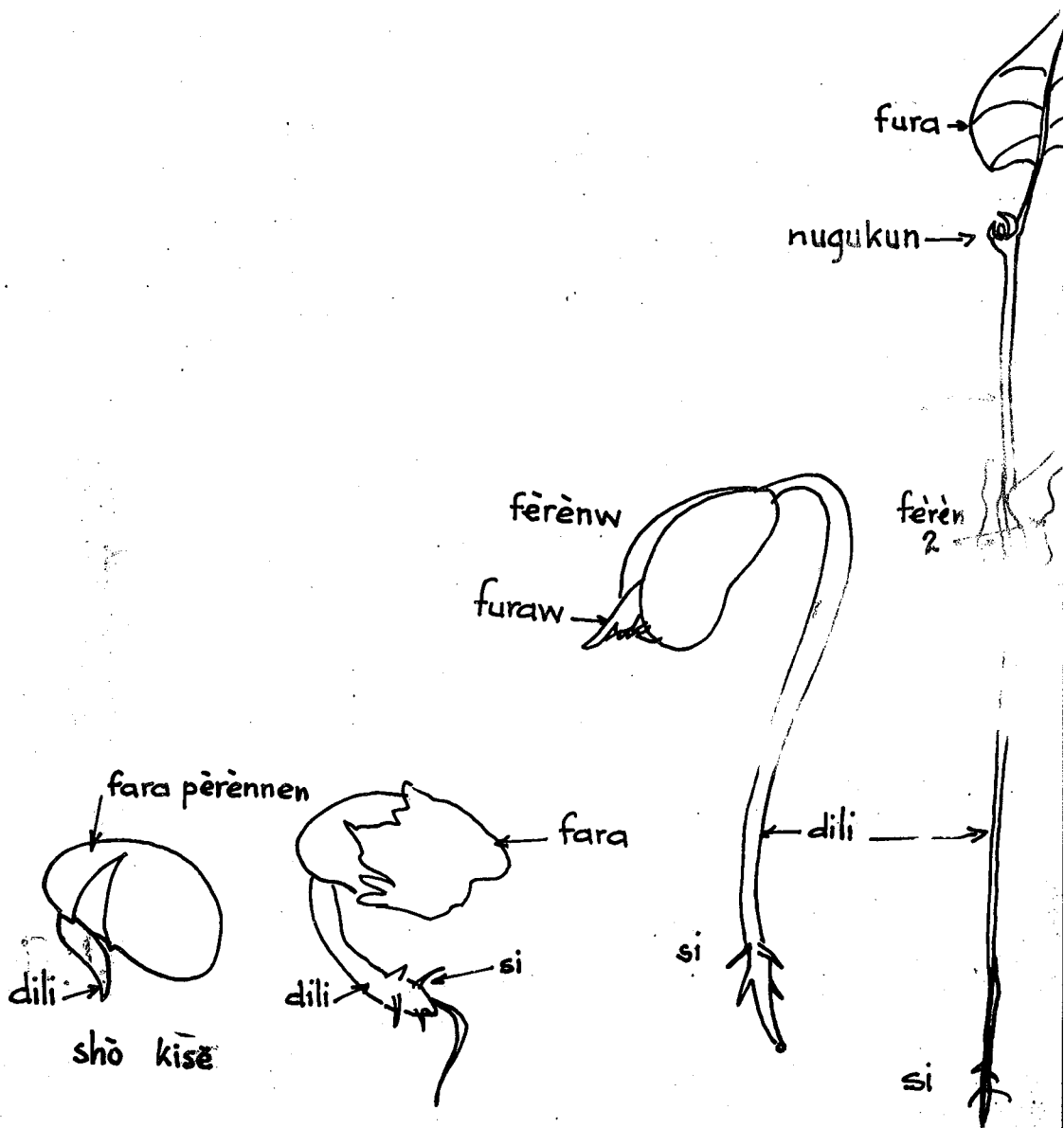
buwatì kòrò dów ta, walíma filen kolon dów, walíma daga kòrò dów, wo kelen bè a ju la.
 bikí bè se ka bò wo mín fè.
 buwatì lafa ní cèncèn ye, nka i ka jí kè yòrò bíla i kana dígi cèncèn In kan.
 buwatì sígi jíri kòrò walasa a k'u kisi tile ma.
 jí caman kè buwatì kòndò.
 jí dò bè don cèncèn la fo k'a nyigin a tò bè bò buwatì wo fè.
 buwatìw bíla kènè ma ^{subè} fo ka dugu jè.
 o dugu jè, kabakísè naaní walíma duuru ta aní nyò kisé 4 walíma 5 aní shò kisé 4 walíma 5.
 i k'u bèe kisé kelen don buwatìw kelen kelen bèe cèmancè la.

nni cogo :

I bolonkòni dígi ddoni cèncèn kòndò
 I bolonkòni ye wo mín kè cèncèn na, sumankísè bíla o la.
 cèncèn ddoni kè sumankísè In kan.
 o kò fè sumankísè dannenw sòn ddonin
 ní jí ye sumankísè In labò, cèncèn dò fara a kan.
 i k'a sòn sògòmaw fè k'a sòrò tile ma kalaya fòlò.
 tile filé walíma tile saba kò fè, díli bè falen.
 o kò fè ní tile 5 walíma tile 6 tèmèna sumankala bè bò dugu san fè

ankísè bè falen cogo dí?

falenkun bè ní la sumankísè kòndò.
 dumuní mínw maralen bè sumankísè fè, falenkun b'a balo bò o la.

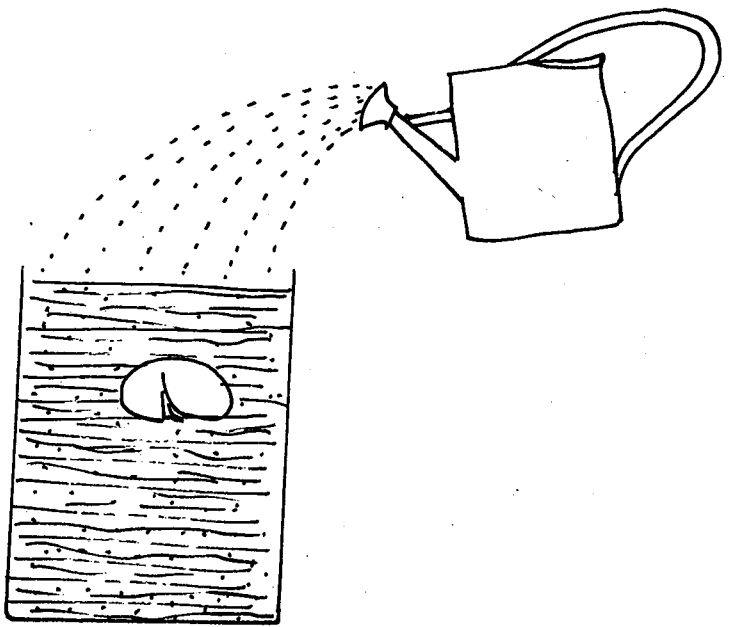

2. sumankísè falen cogo

sumansi mago bè ji la :

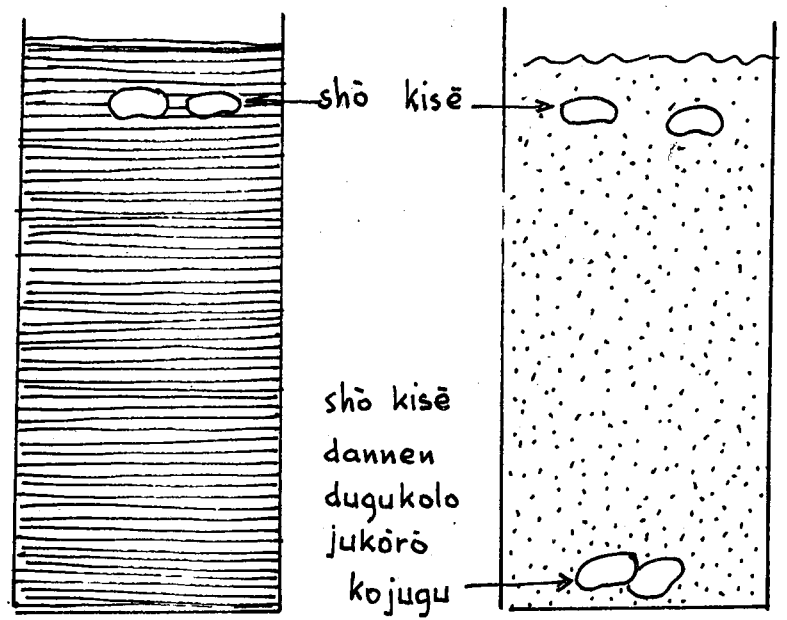
falenkun ye jiri de ye.
 a mago bè ji la n'a bè falen.
 ni sumankisè falen don ji la a falenkun tè se ka falen
 i ye ji kè i ka buwatiw kònò walasa ji ka don sumankisèw kònò
 o la a fara bè magaya k'a fara. falenkun bè kunbaya.
 dannì ka kan ka kè dugukolo nyiginnen na, nka ni ji cayara ko
 jugu sumansiw bè toli. u bè sa.

1. sumankisè mago bè ji la

sumansi mago bè finyè la :

falenkun bè ninakili.
 sumansi ka kan ka finyè sòrò dugukolo la.
 sannij ka dannì kè i ka kan ko dugukolo baara
 o tuma la finyè bè don dugukolo la.
 i ye cèncèn kè buwati kònò, i b'a geren.
 dugukolo gerennen kojugu, falenkun tè finyè sòrò
 a tè bonya konyuman.
 i ye sumankisèw dan, i m'u digi kojugu cèncèn kòrò.
 ni sumansi danna dugukolo ju kòrò kojugu, finyè bè dèssè a la.
 a tè mèn, balow minnu maralen bè sumankisè kònò walasa suman
 kala ka bò dugukolo san fè, o balow bè dèssè.
 n'o kèra sumansi bè sa.
 nka, i ka kan ka sumankisè datugu ni bògò ye.
 ni sumankisè min datugu cogo man nyi, o falen cogo tè nyè.
 kònòw bè se ka o sumankisè dun walima tile b'a ja.

dugukolo gerennen dugukolo baaralen

2. sumansi mago bè finyè la

FALENFENW SUN

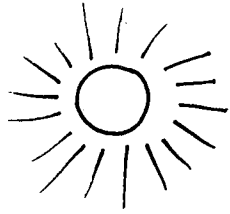
I. Falenfēnw sun suguya.

Falenfēnw sun ye suguya naani ye

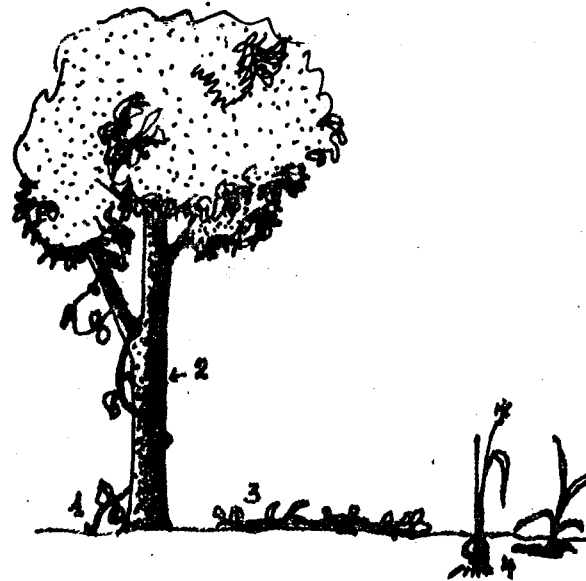
1. Ju jòlenw : jala, sebe, mangoro, nèrè
2. Ju woyotaw : shò, woso, bara
3. Ju yèlèntaw : nsaban, nònò (nònfòn)
4. Dugujukòròjuw : jaba, jabèrè, nyamaku

Falenfēnw sun bè se ka tila kulu fila cè :

- kalamaw : nyòkala, shòkala, tigakala, kòorikala
jirimaw : mangoroju, sebeju, jalaju

3. falenfēnw mago bē yeelen na.

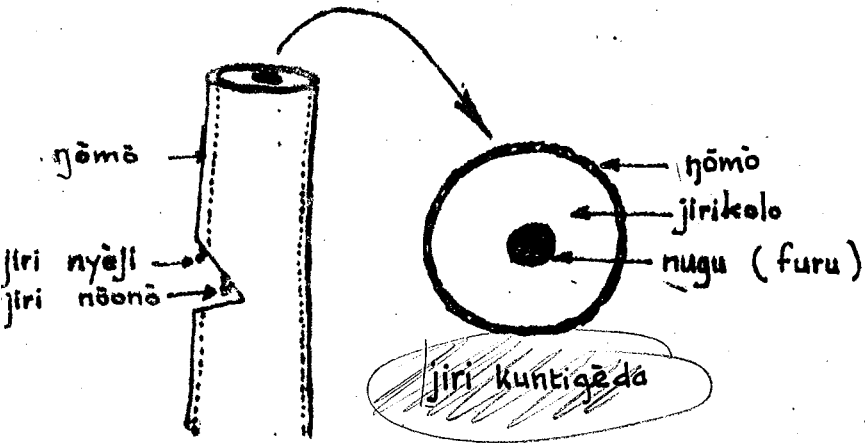

1. ju yālānta
2. ju jōlen
3. ju woyota
4. dugujukōrōju

1. falenfēnw sun suguyaw

Jiriju cogoya

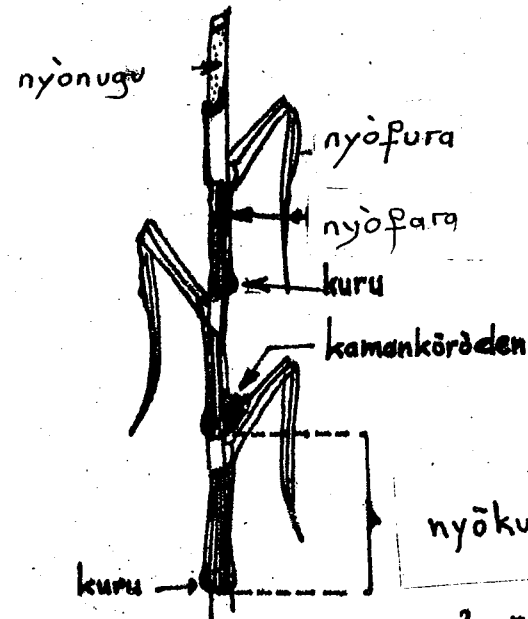
ñòmò bè jiri kò kan
 a birilen bè jirikolo la
 jiriju nugu (walima furu) b'a cè la
 jiri nyèji bè yèlèn ñòmò ní jirikolo cè
 jiri nòonò bè jigin jirikolo fè.

3. jiriju cogoya

2. Nyòkala cogoya

kurukuruw bè nyòkala la,
 kuru fila ní nyògòn cè, o ye kuru... kelen ye
 nyòfara bè bò nyòkuru la
 nyòfura bè nyòfara kun na
 nugu bè kala kun na
 kamankòròden bè bò kala kèrè la
 nyò bè kansiri ka kòndmaya, ka wolo

nyòfara de ye
nyòfura kala ye

nyòkuru kelen

2. nyòkala cogoya

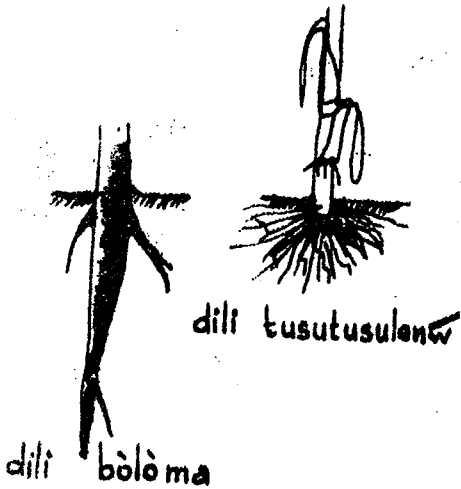
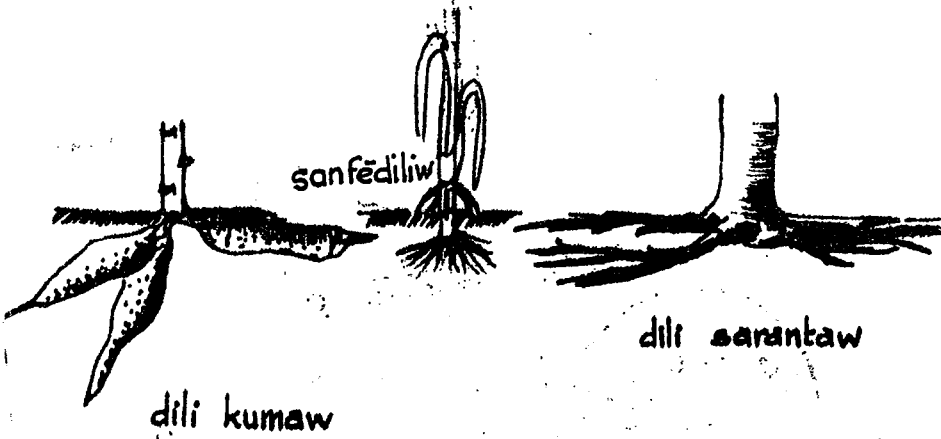
DILIW

1 - jiridiliw suguya

jiridiliw suguya ye 5 ye.

- 1 - dili b'òlomaw : sira, si, sebe, goni
- 2 - dili sarantaw : dubalen, kaba, nzèrènjè
- 3 - dili tusutusulenw : nyò, malo, fini, kaba
- 4 - dili kumaw : ku, woso, bananku
- 5 - sanfè diliw : dubalen, keninge, kaba

tumaddòw, dili suguya caman bè sòrò jiri kelen na.
 dili suguya naani fòlò, olu ye jukòròdiliw ye
 dili suguya duurunan bè falen san fè ka jigin dugu: ma

4. jiridili suguyaw

2 - diliw cogoya :

yòrò saba bè dili kun na

- 1 - nunb'òlò b'a kun na
- 2 - nugumayòrò dalen b'o kan.
- 3 - simayòrò tugulen b'o la.

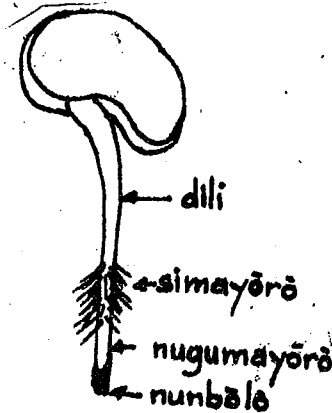
nunb'òlò bè dugukolò sògò

a ka gèlèn kosèbè

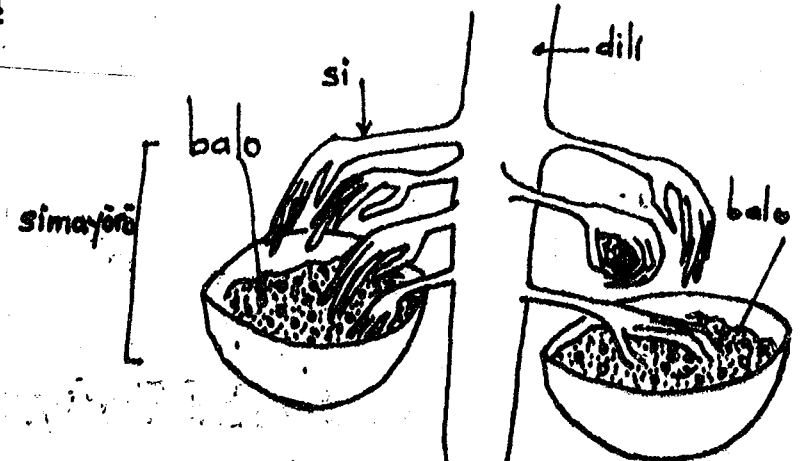
ní dugukolo ka magan, a jigin bè nògòya

simayòrò bè jiri balo

o bè ji ni kògòw sama dugukolo kòrò.

2. dili cogoya

3. simayòrò nyèci

- dillw kalanni kun :

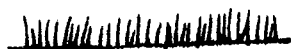
o kun ye saba ye :

- 1 - dugukolo tinbalen wala a bulukulen, dillw jigln ka tell
- 2 - sumansi man kan ka degun,a man kan ka cuncun sumansi ka kan ka dan hakè la.
- 3 - sumansiw ka kan ka fò nyògòn kò san o san sabu la u balo tè kelen ye.
sumansiw balotayòròw fana tè kelen ye.

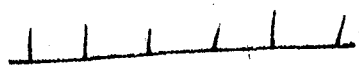

1. lo tinbalen wala wala, dili jigln a tali

sumansi degunnen

sumansi cuncunnen

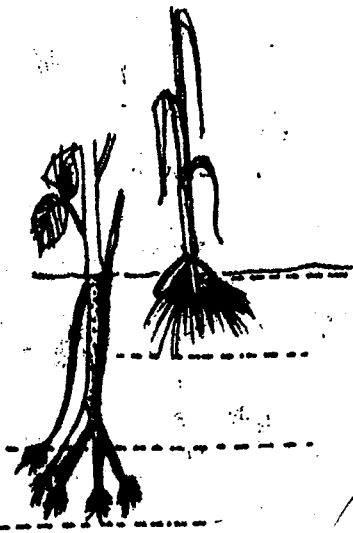

sumansi dannen hakè la

5. sumansi ka kan ka dan hakè la

6. sumansiw balota

-yòrò bā kelen ye.

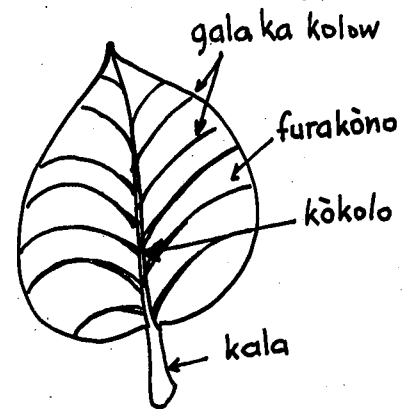

JIRIFURAW

L. Jirifura yòròw

yòrò naani bè fura la :

1. kala
2. kòkolo
3. galakakolow
4. fura kòndò

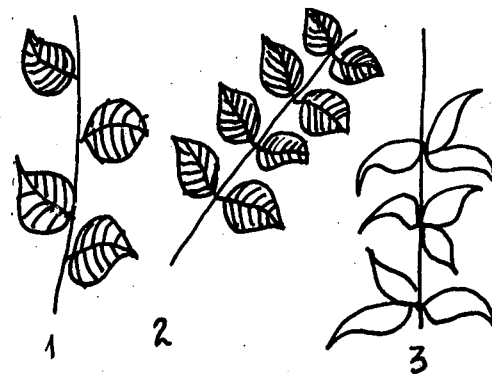

fura yòròw

2. Furaw sigi cogo

furaw sigi cogo ye saba ye :

1. fura cuncunnenw
2. fura filanninmaw
3. fura tusutusulenw

furaw sigi cogo

1. fura cuncunnenw
2. fura filanninmaw
3. fura tusutusulenw

3. Furaw cogoya

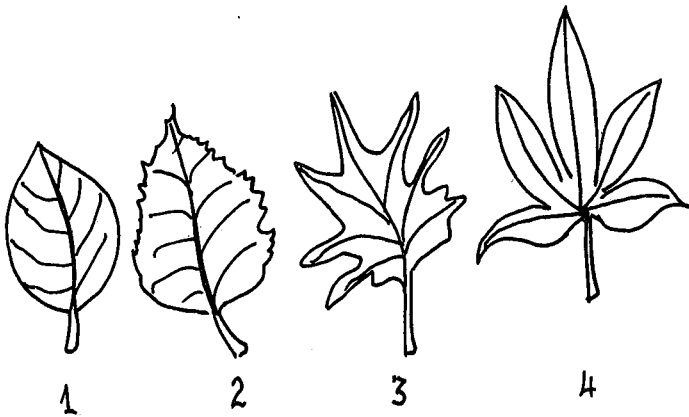
fura b̄e sigl̄en b̄e kala kelen kan (kala kelen = fura kelen)

fura d̄ow ye tulo kelen ye : mangoro, si, manan.

fura d̄ow fana ye tulo caman ye : n̄er̄e, gele, timini.

fura tulo kelenw na, d̄ow dak̄enȳelen don, d̄ow cilen don.

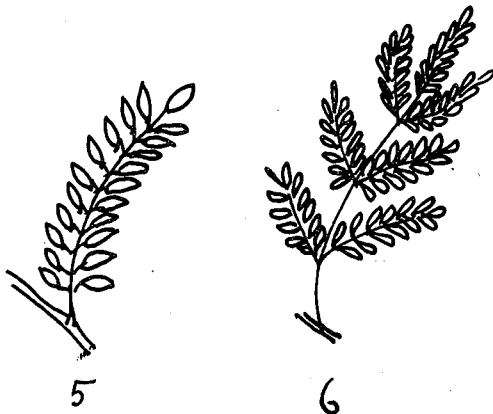
fura dawolo b̄e se ka k̄e nugulen ye, a b̄e se ka k̄e kakada ye.

Furaw cogoya

1 : fura tulokelenw

2 : fura tulo camanw

4. Furaw nȳeci j̄iriw ye

fura b̄e j̄irinȳeji ȳel̄ema k'a k̄e j̄iri n̄on̄o ye.

t̄ile f̄e furaw b̄e fl̄inȳe j̄ugu (s̄isan fl̄inȳe) sama,

ka nȳeji ȳel̄ema k'a k̄e n̄on̄o ye.

ȳel̄emani in t̄e se ka k̄e yeelen k̄o.

yeelenntanya b̄e falenf̄enw barika d̄oḡoya.

o de b'a to, j̄iriba k̄or̄o sumanw t̄e nȳe.

Furaw nȳeci ye fila ye :

1. u b̄e j̄irinȳeji ȳel̄ema ka k̄e j̄iri n̄on̄o ye.

2. j̄iriw b̄e ninak̄ili a f̄e

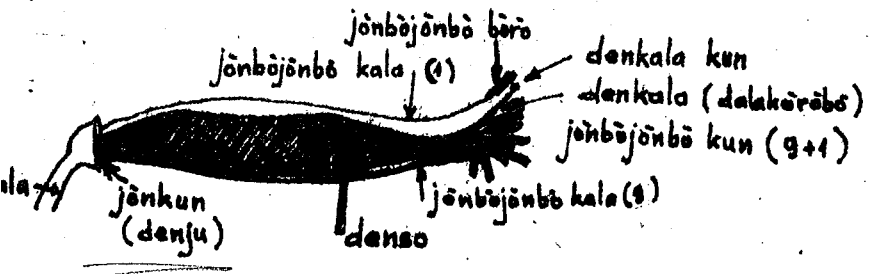
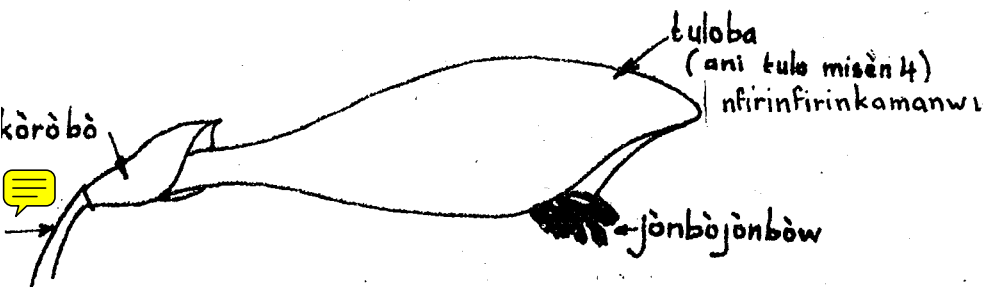
JIRI FEEREW

- jiri feere yòròw :

jiri feere yòròw ye 7 ye.

- 1 - feerekala
- 2 - julakòròbò
- 3 - tulabaw ani n'firin'firinkamanw
- 4 - jòn'bòjòn'bò
- 5 - denkala
- 6 - denso
- 7 - jònkun

bòròninw bè jòn'bòjòn'bò kun na. kisèw bè bòròninw kònò

ni i ye jiri farara hje
 ni jile ye, jiri be kasi
 (= a nyefi be b2)
 (5G-)

2 - jiriden cogo :

jiri bè (kasi) ka feere ka den

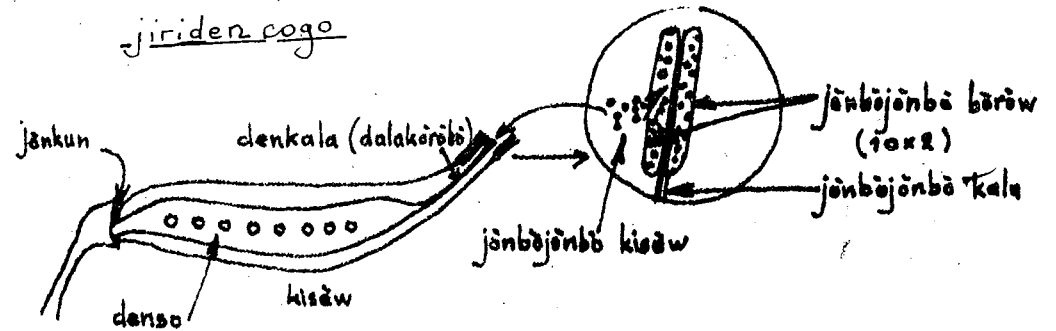
jiri dòw ye jiri cèman ye. u tèn den,

o b'a jira ko feere dòw ye cèman ye. dòw ye musoman ye.

feerew caman fan kelen ye cèman ye, fan kelen dò ye musoman ye.

jòn'bòjòn'bò ye cèman yòrò ye. denso ye musoman yòrò ye

ni jòn'bòjòn'bò kisè binna denso kònò, a bè kè jiriden ye.

timini den

